

**MÜSTƏQİLLİK İLLƏRİNDƏ
RESPUBLİKA TİBB KİTABXANASININ FƏALİYYƏTİ
VƏ İNFORMASIYALAŞMA PROBLEMLƏRİ**

ZEYNALOVA H.O.

Bakı Dövlət Universiteti,

Kitabxanaşünaslıq kafedrasının müəllimi

hicran.zeynalova.77@mail.ru

Məqalədə müstəqillik qazandıqdan sonra Azərbaycan kitabxana məkənində tibb sahəsinə dair unikal bir kitabxana- Respublika Tibb Kitabxanasının fəaliyyəti və inkişaf perspektivləri göstərilmişdir. Belə ki, Dövlət başçısının bu sahəyə dair verdiyi sərəncam və göstərişlər geniş əks olunmuş, onun tətbiq olunması və həyata keçirilmə mexanizmi göstərilmişdir.

Məqalədə, eləcə də kompüterləşmənin və informasiya texnologiyasının tətbiqi ilə əlaqədar olaraq kitabxanada tətbiq olunan CD disklərdən, İRBİS-64 programının tətbiqi xüsusiyyətlərindən də bəhs olunur.

Açar sözlər: Səhiyyə, Tibb Kitabxanası, CD, İRBİS, EBSKO

1990-cı illərin əvvəlləri xalqımızın müstəqillik uğrunda mübarizəsinin ilk illərinə xas olan bir sıra çətinliklər müşayiət edilsə də, həmin illər vaxtilə Azərbaycan səhiyyəsində qazanılmış nəticələrdən praktikada istifadə edilməsinə yönəlmiş fəal elmi axtarışlarla əlamətdardır. Ümummillə liderimiz H.Əliyevin ölkə rəhbərliyinə qayıdışından dərhal sonra onun həyata keçirməyə başladığı islahatlar tibb sahəsində də öz bəhrəsini verdi, səhiyyənin səmərəsinin yüksəldilməsi və intensivləşməsi üçün baza yaradıldı. Bu məqsədlə o, 1994-cü il oktyabrın 24-də səhiyyə sistemində özünü maliyyələşdirməyə keçidin genişləndirilməsinə dair fərman vermişdir. Həmin fərmandan bir ay sonra Səhiyyə Nazirliyində büdcədən kənar tibbi xidmət idarəsi yaradılmışdır. H.Əliyevin 7 aprel 1996-cı il tarixli qərarı ilə özünü maliyyələşdirməyə keçidin daha geniş miqyas alması nəzərdə tutulmuşdur.

Hazırda Səhiyyə Nazirliyi sistemindəki 4310 səhiyyə müəssisə və təşkilatından 414-ü (10,4%) pullu xidmət göstərir.

Yeni dövr bütün sahələrdə yeniləşmə tələb edir. Bu insanların sağlamlığı keşiyində dayanan səhiyyə üçün daha zəruridir. Məhz buna görə də 1994-cü ilin dekabr ayında Azərbaycan Prezidenti və YUNİSEF-in rəhbərliyi səhiyyə sahəsində mütərəqqi dəyişikliklər aparmaq və yeni səhiyyə sistemi yaratmaq məqsədilə əməkdaşlıq proqramı imzalandı. Buna görə də 1993-2000-ci illər arasında Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə, 2003-cü ildən sonra isə Azərbaycan Respublikasının prezidenti cənab İ.Əliyev tərəfindən ölkəmizdə

səhiyyənin qanunvericilik bazası təkmilləşdirilmiş, tibb müəssisələrinin ən yeni texnologiyalarla təmin edilməsi ön plana çəkilmişdir.

29 yanvar 1939-cu ildə yaradılan, 9 mart 1940-cı ildə Azərbaycan SSR Xalq Səhiyyə Komissarlığının 156 sayılı əmri ilə fəaliyyətə başlayan Səhiyyə Nazirliyinin Respublika Dövlət Elmi Tibb Kitabxanasının fəaliyyəti XXI əsrdə sürətlə inkişaf edir.

XXI əsrin gəlməsi ilə dünyada yeni eranın başlanğıcı qoyulmuşdur. Hər bir sahədə olduğu kimi tibb sahəsində də yeniləşmə prosesinin reallığa çevriləcəyi şübhə yoxdur ki, bütün zamanlarda sınaqlardan uğurla çıxan Azərbaycan səhiyyəsi ölkə prezidenti İ.Əliyevin rəhbərliyi ilə yeni eranın sınaqlarından da üzü ağ çıxacaqdır.

XXI əsrin başlanğıcında dayanıb, onun sabahı haqqında proqnoz vermək, mülahizə yürütmək olduqca mürəkkəb bir işdir və son dərəcə ehtiyatlı olmağı tələb edir. Bunu mövcud faktlardan da görmək olar. Məsələn, ABŞ-ın Milli Tibb kitabxanasının məlumatına görə, dünyada çap olunan 4000-dən çox jurnalın 2005-2009-cu illəri əhatə edən 700-dən artıq məqaləsi XXI əsrin tibbi nailiyyətlərinə həsr olunmuşdur. Həmin məqalələrdə səhiyyə və tibb sahəsində çalışan dünya alimlərinin bu elmin gələcək inkişafı ilə bağlı proqnoz və mülahizələri də öz əksini tapmışdır. Dünya alimlərinin proqnoz və mülahizələrində rəşional fikirlərlə yanaşı, tərəddüdlər və ehtiyatlı yanaşmalar da özünü büruzə verir. Belə ehtiyatlı yanaşmalar Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Avropa regional bürosunun "XXI əsrdə sağlamlıq" adlı məcmuəsində də özünü göstərir. Belə ki, XXI əsrin səhiyyəsi və tibbi ilə əlaqədar proqnozlar bütün yüzillik boyu deyil, yalnız onun ilk 5 ili çərçivəsində verilir.

Kitabxanaya il ərzində Azərbaycanın müxtəlif regionlarından tibbi mütəxəssislər müraciət edir. İl ərzində oxucu gəlişi 4000 nəfərə bərabərdir. Burada onların ixtiyarına rahat oxu zalları verilmişdir. 2005-2010-cu illərdə kitabxananın kitab verilişi 23000 vahid nüsxə olmuşdur. Oxuculara xidmət müasir səviyyəli informasiya texnologiyası əsasında aparılır. Burada İnternet vasitəsilə müxtəlif verilənlər bazasına girişi təmin edən iki müxtəlif kompüter zalı fəaliyyət göstərir.

Oxucularının sorğularının tam ödənilməsi məqsədilə kitabxana fondunda olmayan ədəbiyyat kitabxanalararası abonement (KAA) vasitəsilə əldə edilir.

Kitabxananın soraq-bibliografiya aparatına 3 milyona yaxın kartoçka daxildir.

Son illər RETK-sı tibb üzrə ədəbiyyatın toplanması, mühafizəsi və istifadəsilə məşğul olan mədəni-maarif müəssisələrindən respublikanın tibb və səhiyyə üzrə həqiqi informasiya və kitabxana xidməti mərkəzinə çevrilmişdir. Kitabxana həm də elmi-tədqiqat fəaliyyəti ilə məşğuldur. Burada müxtəlif səpgili bibliografik göstəricilər işlənilib hazırlanır.

Kitabxananın fəaliyyət sahəsinə, həmçinin biblioqrafik və informasiya materialları əsasında tibb mütəxəssislərinə ən son nailiyyətlər haqqında informasiyanın çatdırılması, informasiyanın seçilib yayılması (ISA), səhiyyə rəhbərlərinə diferensial xidmət, «İnformasiya günü», «Mütəxəssis günü» kimi operativ xidmət formalarını müasirlik illərində də həyata keçirir.

Elmi-tədqiqat institutlarının kitabxanalarında və tibb məktəblərinin kitabxanalarında da əlifba, sistemli kataloqlardan istifadə edilir. Bütün bu kataloqlarda Azərbaycan, rus və xarici dillərdə olan ədəbiyyat əks olunur.

Respublika Elmi-Tibb Kitabxanasının kataloq və kartoteka sistemindən təkcə tibb işçiləri yox, tibb universitetinin, pedaqoji və tibb ali məktəblərin, Tibb Elmi Cəmiyyətinin üzvləri də istifadə edirlər.

Respublika Elmi-Tibb Kitabxanasının soraq-biblioqrafiya xidməti Azərbaycan Səhiyyə Nazirliyinin, tibbi-profilaktika müəssisələrinin, elmi-tədqiqat müəssisələrinin tələblərinə uyğun həyata keçirilir.

Respublika Elmi-Tibb Kitabxanasına sorğular həm yazılı, həm də şifahi şəkildə daxil olur. Oxucuların tələblərinə görə verilmiş şifahi və yazılı biblioqrafik arayışlar kitabxananın bütün şöbələri tərəfindən yerinə yetirilir.

Soraq-biblioqrafiya xidmətinin təşkilində kitabxananın ölkəşünaslıq tibb kabineti də böyük rol oynayır. Kabinetin işinin əsas məzmunu diyar patologiyası və tibb üzrə iş təşkil edir. Ölkəşünaslığa dair materiallar şöbənin işçiləri tərəfindən ayrıca işlənir. Diyar Tibb Kabinetində başlıca olaraq respublikanın tibb işçiləri planlı biblioqrafiya ilə təmin edilir. Azərbaycan Elmi-Tibb Kitabxanasının ölkəşünaslıq tibb kabineti 1972-ci ildə yaranmışdır (4). Bu kabinetin fəaliyyət dairəsinə ölkə tibb ədəbiyyatının araşdırılması, meydana çıxarılması, mühafizəsi, kitablar, jurnallar, avtoreferatlar, konfrans və qurultay materiallarının qeydə alınması daxildir. Eyni zamanda bu materialların sistemləşdirilməsi, kartotekaya salınması da kabinetin işinin əsas məzmununu təşkil edir.

Kitabxananın soraq-biblioqrafik nəşrlər fondunda universal xarakterli ensiklopediyalardan 30 cildlik "Большая советская энциклопедия"nın 1969-1978-ci illərdə nəşr olunmuş üçüncü nəşri, 1976-1987-ci illərdə çıxmış 10 cildlik "Azərbaycan sovet ensiklopediyası" vardır.

Eyni zamanda burada təbabətə dair sahəvi ensiklopediyalar da xüsusi yer tutur. Belə ensiklopediyalardan rus dilində olan "Медицинская энциклопедия"nın 3 cildini və təbabətin müxtəlif sahələrinə aid bir sıra sahəvi ensiklopediyaları misal göstərmək olar.

Bildiyimiz kimi, məlumat nəşrlərinin bir qismi də müxtəlif izahlı, terminoloji lüğətlərdir. Fondada belə lüğətlərin toplanması informasiya istifadəçilərinin faktoqrafik sorğularının ödənilməsində böyük əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan Elmi-Tibb Kitabxanasının soraq və biblioqrafik nəşrlər fonduna daxil olan sənədlərin bir qismini biblioqrafik vəsaitlər təşkil edir.

Bunlar cari, retrospektiv və tövsiyə xarakterli nəşrlərdir. Ümumi xarakterli göstəricilərdən Azərbaycan Dövlət Kitab Palatasının dövlət biblioqrafiya orqanları olan "Azərbaycan mətbuat salnaməsi" və "Birillik Azərbaycan kitabiyatı"nın 1985-ci ilə kimi olan buraxılışlarını, ümumi repertuar tipli "Azərbaycan kitabı" (1780-1920) birinci cild (1963), "Azərbaycan kitabı" (1920-1940) ikinci cildin birinci kitabı göstəricilərini misal göstərə bilərik.

Fondada Respublika Elmi Tibb Kitabxanasının çap etdirdiyi "Yeni ədəbiyyat" cari informasiya bülleteni xüsusi yer tutur. "Yeni ədəbiyyat" adı ilə iki aydan bir nəşr olunan bu cari informasiya göstəricisi bu gün artıq çap olunmasa da oxucuların cari məlumat axtarış mənbəyi kimi öz əhəmiyyətini qoruyub saxlamışdır.

Soraq və biblioqrafik nəşrlər fondunda "Azərbaycanda tibb və səhiyyə" göstəricisinin cildləri də toplanmışdır.

Kitabxanada 2005-ci ildə bir çox tədbirlər də keçirilmişdir. Mart ayında vərəmə həsr olunmuş «Mütəxəssis günü» uğurlu olmuşdur. Bir çox tibb ocaqlarından həkimlər, elmi işçilər tədbirə dəvət olunmuşlar və həvəslə iştirak etmişlər. Tədbirdə Ağciyər Xəstəlikləri ETİ-nin rəhbər işçiləri və əməkdaşları da iştirak etmişlər. Maraqlı məruzələr dinlənilmiş, vərəmlə bağlı film nümayiş etdirilmiş, vərəmə dair fondada olan ən yeni kitabların şifahi icmalı keçirilmişdir.

Kitabxanada ABŞ ictimai xadimi, alim B. Franklinin yubileyinə həsr edilmiş tədbir keçirilmişdir (48). Tədbirdə kitabxananın əməkdaşları ilə yanaşı, müxtəlif qonaqlar da iştirak etmişlər. Tədbir zamanı alimə həsr edilmiş müxtəlif səpkili məruzələr dinlənilmiş, iştirakçıların diqqətinə B. Franklinə həsr edilmiş kitab sərəngisi çatdırılmışdır.

Tibb Kitabxanasında informasiya xidmətinin daha da təkmilləşdirilməsi üçün 2006-cı ildən tibb dair müxtəlif mövzulu CD-lərdən ibarət kartoteka yaradılmışdır. Burada istifadəçilərin informasiya tələbatını tədqiq etmək məqsədilə müxtəlif tədbirlər aparılır. Buraya şifahi sorğular və anketləşdirmə daxildir. Anketləşmə əsasında oxucuların maraq və meylləri, tibb işçilərinin bu günkü fəaliyyət istiqamətləri, ən müasir tibb sahələri aşkar edilir. Bu da öz növbəsində fondun komplektləşdirilməsində nəzərə alınır. Təbabət digər elm sahələrinə nisbətən daha intensiv inkişafdadır. Bu inkişafın əsas tendensiyalarını izləyərək fondun hərtərəfli komplektləşdirilməsi üçün tibb dair müasir elmi nəşrlərin nəzərdən keçirilməsi daimi iş fəaliyyətinə daxil edilmişdir.

Tibb Kitabxanasının Elmi-metodiki şöbəsi respublikanın 93 tibb və müəssisənin nəzdində fəaliyyət göstərən tibb kitabxanaları ilə çalışır. Bu kitabxanalarla əlaqələri möhkəmlətmək məqsədilə tez-tez yerlərə gedişlər, ezamiyyət səfərləri təşkil olunur. Bundan əlavə kitabxanalarla zona seminar-trening məşğələlər keçirilir.

Cari ilin səkkiz ayı ərzində kitabxanaya 3250 oxucu gəlişi və 19120

kitab verilişi qeydə alınmışdır. Kitabxanada əsas fondla yanaşı, 595 nüsxə fondu olan Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının fondu, 435 nüsxə fondu olan nadir nəşrlər fondu, son ili əhatə edən kitab və dövrü nəşrlərdən ibarət yeni nəşrlər fondu, depozitar və arxiv fondu vardır.

2008-ci ildən etibarən kitabxananın elektron saytında olan elmi tibb jurnallarının tam mətninin yerləşdirilməsi işlərinə başlanılmışdır. 2006-cı ildə yeni kataloq və kartotekasının redaktəsinə başlanmış işlər 2009-cu ildə başa çədirilmiş və oxucuların ixtiyarına verilmişdir. Kitabxanada kitablar KBT və UOT təsnifatı üzrə düzülmüşdür.

2009-cu ildə kitabxananın elektron saytı yaradıldığından sonra kitabxanada keçirilən bütün sərgilərin mətnləri də elektron saytda yerləşdirilmişdir.

Həmçinin şöbənin işçiləri Amerka Mərkəzi ilə də əlaqə yaratmışlar. Oxuculara həmin mərkəzin kitabxana fondundan istifadə edilməsində köməklik göstərilmişdir. Mərkəzin İnternet vasitəsilə EBSCO verilənlər bazasına açıq giriş təmin olunmuşdur. Kitabxana həmin verilənlər bazasından oxucuları maraqlandıran və fonda olmayan yeni tibbi elmi dövrü nəşrlərdən yararlanmağa yardım etmiş və həmin mərkəzlə əməkdaşlıq etmişlər.

Bundan əlavə kitabxanada kompüter zalı yaradılmış və kitabxananın internet resurslarından da yararlanma imkanı da əldə edilmişdir. Kitabxananın bu xidmətindən 155 nəfər oxucu yararlanmışdır. Bundan əlavə kompüter zalında 2006-cı ildən daha yeni bir xidmət forması olan diskərdən (CD) istifadənin təşkili təmin edilmişdir. 2007-ci ildə CD-lərin ümumi sayı 45 ədəd olduğu halda 2008-ci ildə 54 , 2009-cu ildə isə 70 olmuşdur.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə kütləvi nəşrlərin həyata keçirilməsi haqqında" 2004-cü il 12 yanvar və "2005-2006-cı illərdə Azərbaycan dilində latın qrafikası ilə çapı nəzərdə tutulan əsərlərin siyahısının təsdiq edilməsi haqqında" 2004-cü il 27 dekabr tarixli sərəncamlarına əsasən, son üç il ərzində ümumi sayı doqquz milyona yaxın ədəbiyyat nəşr olunmuş və ölkə kitabxanalarına hədiyyə edilmişdir. Yeni nəşrlər kitabxana fondlarını və onlardan istifadə imkanlarını xeyli genişləndirməklə yanaşı, həmin kitabların yerləşdirilməsi baxımından çətinliklər yaratmışdır.

Müasir Azərbaycan cəmiyyətinin informasiya təminatının həyata keçirilməsində ölkə kitabxanalarının tutduğu mühüm yer mədəniyyətin bu sahəsində informasiya cəmiyyətinin tələblərinə uyğun olaraq, müasir texnologiyaların tətbiqini zəruri edir.

Bu çətinliklərin aradan qaldırmanın daha bir yolu isə məhz kitabxanada yeni dildə olan ədəbiyyat üçün yeni bir fondun yaradılması yolu oldu. Kitabxanada da bu fondun yaradılmasının əsas mahiyyəti bundan ibarət idi.

Azərbaycan Respublikasının Kitabxanaların işinin yaxşılaşdırılması sahəsində görülən bir digər məsələ isə 2008-ci il 6 oktyabr Azərbaycan Respub-

likasının Prezidenti İlham Əliyev tərəfindən təsdiq edilmiş «Azərbaycan Respublikasında kitabxana-informasiya sahəsinin 2008-2013-cü illərdə inkişafı üzrə Dövlət Proqramı»dır. Proqramın həyata keçirilməsi üzrə Tədbirlər Planının 2.1. bölməsində kitabxana fondlarının müasir komplektləşdirmə mexanizminin yaradılması, inkişafı və müasir informasiya daşıyıcıları ilə təmin edilməsi nəzərdə tutulmuşdur. Bu işin əsas məqsədi oxucuların mütləqəyə marağını artırmaq, onlara kitab mədəniyyətini aşılamaqdır. Oxucuların kitab və mütləqəyə marağını artırmaq üçün respublikanın şəhər və rayonlarında qısa müddət ərzində monitorinqlər keçirilməlidir.

Oxuculara dərslik, dərs vəsaitləri, elmi-populyar ədəbiyyat, uşaq ədəbiyyatı, bestsellerlər, bədii ədəbiyyat təklif olunmuşdur.

Həmin dövlət proqramına uyğun olaraq yerlərdə bir sıra monitorinqlər keçirilmiş, oxuculara yeni informasiya texnologiyaları ilə istifadə qaydaları müəhazirə olunmuşdur.

Bu gün Respublika Tibb Kitabxanası silsilə kütləvi tədbirlərin keçirilməsi ilə daha çox fəaliyyətdədir. Kitabxanada keçirilən tədbirlərə əsasən Ə.Əliyev adına Azərbaycan Dövlət Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunun elmi tibbi kitabxanası 2008-ci ildən bir çox xarici ölkələrin tibbi kitabxanaları ilə əməkdaşlıq yaratmış, eyni zamanda EBSCO elektron resurs bazasına daxil olma imkanı əldə etmişdir. Bu sayədə oxuculara dünya miqyaslı elmi jurnalların elektron variantlarının əldə edilməsi və onların istifadəsinə verilməsi imkanı yaradılmışdır.

Bir digər əməkdaşlıq etdiyi dövlət isə Özbəkistan dövlətidir. Belə ki, Daşkənddəki Heydər Əliyev adına Azərbaycan Mədəniyyət Mərkəzində (AMM) Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin Dövlət Elmi Tibb Kitabxanası ilə Özbəkistan Səhiyyə Nazirliyinin Dövlət Tibb Kitabxanası arasında əməkdaşlıq haqqında memorandum imzalanmışdır.

Memoranduma əsasən, hər iki kitabxana arasında əlaqələrin inkişafı Azərbaycan və Özbəkistanın qanunları ilə həyata keçirilir. Sənədə görə, bu elm mərkəzləri arasında informasiya, kitab, jurnal və elektron resursların mübadiləsi nəzərdə tutulur. Hər iki kitabxana əks tərəfin uğurları ilə bağlı gushənin yaradılmasını da öhdəsinə götürür. Tərəflər elektron kitabxana və kataloqların yaradılması ilə bağlı təcrübə mübadiləsinin aparılması haqqında da razılığa gəlmişlər.

İnzalanmış memorandumla əlaqədar olaraq yeni elektron vahid kataloqun yaradılması işinə başlanılmışdır. Bu sahədə aparılan işlər hələ də davam etdirilir və yeni ədəbiyyatın qeydiyyatının aparılması üçün ümumi dövlət kitabxanaları ilə əməkdaşlığa şərait yaradan bir proqram işlənilib hazırlanmışdır, lakin istifadəyə hazır deyil. Hazırlanmış bu proqram yeni yaradılmış vahid elektron kataloqun tərkibinə daxil olacaq ədəbiyyatın qeydiyyatının aparılması üçün nəzərdə tutulmuşdur.

Səhiyyə Nazirliyinin Kitabxana şəbəkələrinə daxil olan iri kitabxanalardan biri olan Ə.Əliyev adına Azərbaycan Respublikası Həkimləri Təkmilləşdirmə İnstitutunda da kitabxananın inkişafı üçün bir sıra vacib addımlar atılmış, tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Adı keçən kitabxanada aparılan tədbirlərdən biri də "TİBB VƏ ELM" jurnalının nəşrə başlamasıdır. Jurnal Ə.Əliyev adına Həkimləri təkmilləşdirmə İnstitutu tərəfindən təsis edilmişdir və ildə 4 dəfə olmaqla müntəzəm olaraq nəşr olunur. Jurnalın əsas istifadəçiləri İnstitutun işçiləri ilə yanaşı həm də bu sahədə elmi araşdırma aparən alimlər və görkəmli oftomoloqlardır. Jurnal bu və ya digər sahə üzrə kitabxanaya müraciət edən oxucuların sorğularının ödənilməsində müstəsna rol oynayıb.

Jurnal tibb elminin müxtəlif sahələri, həmçinin oftomologiya sahəsinə dair məqalələrin orjinal variantlarını özündə birləşdirmişdir. Jurnal 22 iyun 2015-ci ildə Azərbaycan Respublikası Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən rəsmi Dövlət Qeydiyyatına alınıb (№ 3990).

Beynəlxalq ISSN Mərkəzində (Paris, Fransa) qeydiyyatdan keçərək matbu orqan kimi ISSN 2413-3302 nömrəsi ilə nəşr statusu qazanıb. Jurnalın indiyə qədər 2 sayı işiq üzü görmüşdür.

Bundan başqa, həmçinin kitabxanada Ədliyyə Nazirliyinin Tibb Xidmətində çalışan işçilər üçün səyyar ixtisas artırma kursları da təşkil olunmaqdadır. Qeyd etmək istərdim ki, ADHTİ-də tədrisin səyyar və səyyar-distant formaları uzun illərdir ki, tətbiq olunur və bu sahədə kifayət qədər təcrübə toplanmışdır. Adı çəkilən kursların effektiv keçirilməsi üçün bütün imkanlar yaradılacaqdır.

Ə.Əliyev adına ADHTİ-də gənc alim və mütəxəssislərin elmi potensialının artırılması, onların tibb elminin müxtəlif sahələrində araşdırmalarını stimullaşdırılması institut rəhbərliyinin daimi nəzarətindədir. Bu araşdırmaların nəticələrinin ictimaiyyətə çatdırılması mütəmadi keçirilən gənc alimlərin elmi-praktiki konfranslarında həyata keçirilir. Bu qəbildən olan növbəti elmi-praktiki konfrans 2015-ci ilin may ayının 7-də keçirilmişdir. Konfransda təbabətin müxtəlif problemlərinə həsr olunmuş məruzələrlə həm rezidentlər, həm də kafedraların gənc əməkdaşları çıxış etmişlər.

Azərbaycan Tibb Universitetinin əsaslı kitabxanası da Səhiyyə Nazirliyinin Kitabxana şəbəkəsinə daxil olan iri kitabxanalarında biridir. Kitabxana Tibb sahəsində təhsil alan bütün oxucuların sorğularının ödənilməsi ilə yanaşı, həmçinin öz fəaliyyətinin yaxşılaşdırılması üçün də bir sıra fəaliyyətlər göstərməkdədir. Belə ki, Kitabxana universitet yarandığı vaxtdan, yəni 1940-cı ildən bu yana öz fəaliyyətini uğurla davam etdirməkdədir. Kitabxanada universitetin alimlərinin məqalələri, avtoreferatlar, xarici jurnallarda nəşr olunan elmi məqalələrlə yanaşı, həmçinin bir çox köhnə və yeni ədəbiyyat toplanmışdır. 2008-2013-cü illər kitabxanaların işinin yaxşılaşdırılması üçün tətbiq

olunan dövlət planında qeyd olunduğu kimi kitabxana texnoloji yeniliklərə cavab verən ən yeni avadanlıqlarla təchiz olunmuş, eyni zamanda kompüter zalı yaradılmışdır. 2012-ci ildə kitabxananın elektron saytı yenidən yaradılmış və daha da təkmilləşdirilmişdir. Kitabxananın saytında, həmçinin ödənişli xidmət işi də fəaliyyət göstərir. Belə ki, kitabxana bir çox xarici ölkələrdə və eyni zamanda respublikamızda çıxan elmi jurnallarla əlaqə yaratmış və onlarla elmi əməkdaşlıq həyata keçirməkdədir. Bu məqsədlə oxuculara lazım olan hər bir ədəbiyyatın təmin olunması və onlara maksimum kitabxana xidmətinin göstərilməsi üçün bu xidmət növü yaradılmışdır.

1991-2015-ci ildə Azərbaycanda kitabxana işinin yaxşılaşdırılması sahəsində Tibb Kitabxanasında lokal kompüter və internet şəbəkəsi təşkil olunmuşdur. Şəbəkə vasitəsilə IRBİS-64 kitabxana-informasiya proqramının kataloqlaşdırma və komplektləşdirmə modulları ilə işə başlanmışdır. Bununla əlaqədar olaraq kitabxananın müvafiq sahələrində çalışan əməkdaşlar kitabxanada keçirilən təlim məşğələlərində iştirak etmişlər.

Tibb Kitabxanasında elektron kataloq təşkil edilmişdir. Hazırda 58 adda jurnal, 6 adda qəzet elektron kartotekaya, 4115 nüsxə kitab, 14029 məqalə elektron kataloqa, 3500 nüsxə elektron komplektləşdirmə moduluna daxil edilmişdir. Kitabxanaya alınan yerli, xarici jurnal və qəzetlərin 14029 məqalənin analitik təsviri elektron kataloqda öz əksini tapmışdır.

Müasir dövrdə birbaşa Səhiyyə Nazirliyinin rəhbərliyi və nəzarəti altında Dövlət Elmi Tibb Kitabxanasında bir sıra silsilə tədbirlər keçirilmişdir. 2016-cı ildə noyabr ayının 16-da Dövlət Tibb Kitabxanasında keçirilən tədbir buna misaldır. Tədbirdə qeyd edilmişdir ki, ölkədə tibb elminin və səhiyyənin ilkin sənədlərlə və informasiya ilə təmin edilməsi məqsədilə bitkin bir sistem formalaşdırmışdır. Bura, ilk növbədə, tibb kitabxanaları və elmi tibb informasiya bölmələri aiddir. Həmin təşkilatlar içərisində aparıcı mövqə Səhiyyə Nazirliyinin Respublika Dövlət Elmi Tibb Kitabxanasına məxsusdur.

Kitabxana Səhiyyə orqanlarına, elmi-tədqiqat və müalicə-profilaktika müəssisələrinə əhəlinin sağlamlığı problemləri, sosial-gigiyena, səhiyyənin təşkili, klinik və profilaktik təbabət, sanitar-epidemioloji səhiyyə və tibb elminin digər sahələri ilə məşğul olan alim və mütəxəssislərinə kitabxana-bibliografiya və sənəd informasiya xidməti göstərir.

Müəssisə Azərbaycan Respublikasında tibb kitabxanaları şəbəkələrinə təşkilati-metodik rəhbərliyi və onların əlaqəli fəaliyyətini həyata keçirmək, elmi-tədqiqat institutlarının, ali və orta tibb təhsil müəssisələrinin elmi tibb informasiya şöbələrinin fəaliyyətinə metodiki və koordinasiya üzrə rəhbərliyi həyata keçirir.

Hazırda Tibb Kitabxanasına göstərilən qayğı günü-gündən artır. Belə ki, 19 dekabr 2014-cü ildə Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Naziri Oqtay Şirəliyev cənabları tərəfindən Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin tabe-

liyində olan kitabxana-informasiya şəbəkəsinin təkmilləşdirilməsi barədə Əmr imzalanmışdır. Əmrin icrası üzrə vahid elektron tibb kitabxana şəbəkəsinin yaradılması və elektron kataloqlarının genişləndirilməsi məqsədilə yeni kitabxana-informasiya proqramı yaradılmışdır. Hazırda kitabxananın yeni internet saytı üzərində işlər gedir. Bu saytda tibb kitabxanası şəbəkəsinin vahid elektron toplu kataloqunun təqdim edilməsi planlaşdırılır.

ƏDƏBİYYAT

1. Xələfov A. A. Kitabxanaslığa giriş: Dərslük 3 hissədə. I və II hissə. B., 2001, 398 s.
2. Xələfov A. A. Kitabxanaslığa giriş: Dərslük III hissə. B., 2003, 398 s.
3. Xələfov A. Sovet Azərbaycanında kitabxana işinin tarixindən (1920-1932). - B., 1960. -S.112
4. Исмаилов Н.И. Развитие, современное состояние и пути совершенствования региональных библиотечно-библиографических ресурсов по медицине. / на материалах Азерб. ССР. Диссертация на соискание ученой степени канд.пед.наук. - М., 1987. - С.95
5. Respublika Tibb Kitabxanasının 2015-2016-ci illər hesabatı.

ПРОБЛЕМЫ ИНФОРМАТИЗИЦИИ И ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ РЕСПУБЛИКАНСКОЙ НАУЧНО-МЕДИЦИНСКОЙ БИБЛИОТЕКИ В ПЕРИОД НЕЗАВИСИМОСТИ

ЗЕЙНАЛОВА Х.О.

РЕЗЮМЕ

Статья отражает в себе деятельность и приоритеты развития медицинской партии в составе национальной библиотеки – Республиканская Медицинская Библиотека – после присуждения независимости Азербайджану. Глава государства в этой области находит свое отражение в широком диапазоне команд и инструкций, а также его применение и реализация механизма является частью этой статьи.

В статье также говорится о внедрении компьютеризации и информационных технологий, применяемых в библиотеке на CD, о природе прикладной программы Ирбис-64.

Ключевые слова: Промышленность, Медицинская библиотека, CD, IRBIS, EBSKO

ACTIVITIES OF REPUBLICAN MEDICAL LIBRARY IN SCIENCES OF LIBRARIANSHIP AND BIBLIOGRAPHY THAT IS THE SUBJECT OF RESEARCH

ZEYNALOVA H.O.

SUMMARY

The article reflects in itself activity and prospects of development of Medical part inside the National Library – Republic Medical Library – after the independence of Azerbaijan. The Head of State in this field is reflected in the wide range of commands and instructions, and its application and implementation mechanism is a part of this article.

In the article also talked about, as well as, in connection with the introduction of computerization and information technology applied to the library on CD disks, IRBIS-64 program's nature of the application.

Keywords: Industry, Medical Library, CD, IRBIS, EBSKO